INTELLIGENCE INFO

ISSN 2821 - 8159, ISSN – L 2821 – 8159, Volumul 1, Numărul 2, Decembrie 2022

Analistul în „intelligence" și rolul său de „filtru al informațiilor"

Tiberiu Tănase

Pentru a cita acest articol: Tănase, Tiberiu (2022), Analistul în „intelligence" și rolul său de „filtru al informațiilor", *Intelligence Info*, **1**:2, 39-46, https://www.intelligenceinfo.org/analistul-in-intelligence-si-rolul-sau-de-filtru-al-informatiilor/

Publicat online: 04.10.2022

Analistul în „intelligence” și rolul său de „filtru al informațiilor”

Tiberiu Tănase

Rezumat

Astăzi, mai mult ca oricând, tot mai multe date şi informaţii circulă prin tot mai numeroase canale de informare. Abundenţa datelor de care dispunem astăzi impune o tratare realistă: o mare parte din informaţii sunt redundante, iar multe dintre acestea sunt nefolositoare beneficiarilor. Analistul în „intelligence” are rolul de „filtru al informaţiilor” pentru factorii de decizie care operează cu un volum mare de informaţii. În aceste condiţii, se pune întrebarea cine furnizează informaţii exacte, valoroase şi oportune, şi cine prezintă ştiri sau evenimente fără valoare fără a le plasa în context, fără a le interpreta rolul.

Cuvinte cheie: analist, intelligence, informații

Abstract

Today, more than ever, more and more data and information circulate through more and more information channels. The abundance of data at our disposal today requires a realistic treatment: a large part of the information is redundant, and many of them are useless to the beneficiaries. The "intelligence" analyst has the role of "filter of information" for decision-makers who operate with a large volume of information. Under these conditions, the question arises as to who provides accurate, valuable and timely information, and who presents worthless news or events without placing them in context, without interpreting their role.

Keywords: analyst, intelligence, information

INTELLIGENCE INFO, Vol. 1, Nr. 2, Decembrie 2022, pp. 39-46
ISSN 2821 - 8159, ISSN – L 2821 - 8159
URL: https://www.intelligenceinfo.org/analistul-in-intelligence-si-rolul-sau-de-filtru-al-informatiilor/

Astăzi, mai mult ca oricând, tot mai multe date şi informaţii circulă prin tot mai numeroase canale de informare. Abundenţa datelor de care dispunem astăzi impune o tratare realistă: o mare parte din informaţii sunt redundante, iar multe dintre acestea sunt nefolositoare beneficiarilor. Analistul în „intelligence” **are rolul de „filtru al informaţiilor” pentru factorii de decizie care operează cu un volum mare de informaţii. În aceste condiții, se pune întrebarea cine furnizează informaţii exacte, valoroase şi oportune, şi cine prezintă ştiri sau evenimente fără valoare fără a le plasa în context, fără a le interpreta rolul .**

Capacităţi ale analistului - Pentru a putea face cerinţelor impuse de manageri şi necesităţilor beneficiarilor, analistul trebuie să îndeplinească o serie de condiţii şi să întrunească o multitudine de calităţi care la prima vedere par foarte dificil de însuşit.

‚Analiştii trebuie să fie precauţi atunci când se bazează în exclusivitate pe sursele deschise: să identifice sursa informaţiilor; să stabilească gradul de credibilitate care poate fi conferit acestora; să facă distincţie între informaţie şi fapt. Pentru a evita o interpretare greşită a datelor postate pe site-urile web, ofiţerul analist trebuie să evalueze fiecare informaţie în parte şi să respecte următoarele criterii standard: credibilitatea şi calificarea site-ului (stabilite în funcţie de datele de identificare, notorietatea, influenţa şi numărul de vizitatori); obiectivitatea; relevanţa.

Analiştii *trebuie să fie participanţi activi la elaborarea strategiilor de integrare pentru colectarea datelor, prelucrarea şi analiza lor, căutând permanent informaţii şi nu comportându-se ca recipienţi pasivi.*

Datele pe care analiştii le descoperă şi expertiza pe care aceştia o creează atunci când cercetează diferite problematici sunt aspecte la fel de importante ca şi produsul analitic final care poate rezulta în urma cercetării. Noile tehnologii îi ajută să sorteze şi să plaseze informaţiile în diferite categorii logice, dar, oricât de inovatoare ar fi, tehnologiile

nu pot realiza sortarea corectă a informaţiilor, asimilarea şi plasarea lor într-un anumit context. Ideea potrivit căreia putem, pur şi simplu, utiliza tehnologia pentru a compila munca realizată în diferite locaţii nu aparţine unor analişti adevăraţi.

Învăţarea continuă este o activitate extrem de valoroasă atât pentru analişti, cât şi pentru organizaţia din care aceştia fac parte.

Publicaţiile anuale în domeniul „intelligence", care tind să se concentreze asupra evenimentelor importante ce se derulează în fiecare moment, rămân una din puţinele surse de inspiraţie pentru analiştii care doresc să-şi perfecţioneze astfel de deprinderi şi să îşi construiască o platformă solidă pentru gândirea creativă. Alocarea, de către analişti, a unui buget de timp pentru consultarea publicaţiilor „intelligence" nu constituie o sarcină de serviciu, ci o investiţie în viitorul lor. Consultarea unor astfel de publicaţii trebuie să aibă ca obiectiv fundamental formarea gândirii critice, a deprinderilor necesare analizei alternative şi abia apoi trebuie să se facă în scopul informării concrete.

Intuiţia şi gândirea creativă, formularea şi testarea diferitelor ipoteze sunt la fel de importante pentru procesul de analiză ca şi abordările inductive bazate pe evidenţa faptelor[1].

Având în vedere importanţa deosebită pe care a dobândit-o informaţia în zilele noastre, precum şi amploarea şi diversificarea nevoilor de cunoaştere, a apărut necesitatea constituirii unor organe specializate, la diferite nivele şi la diverse domenii de activitate, pentru culegerea şi valorificarea informaţiilor. Astfel, au apărut specialişti în prospectarea pieţei interne şi externe, experţi în cunoaşterea evoluţiei situaţiei politice internaţionale, specialişti în cunoaşterea, analiza şi prognoza fenomenului militar internaţional etc.[2]

Amplificarea şi diversificarea proceselor internaţionale, indiferent de natura acestora, determină o creştere şi diversificare a rolului structurilor de informaţii, civile şi militare, pentru monitorizarea acestor procese, pentru găsirea unor pârghii eficiente de

---

[1] Ionel Stoica**,** Capacitatea de adaptarea a analizei „intelligence", *atribut fundamental al serviciilor moderne de informaţii militare, în Sergiu T. Medar (coordonator), Capabilităţi ale serviciilor moderne de informaţii militare, Editura Centrului Tehnic-Editorial al Armatei, Bucureşti, 2007, p. 262.*

[2] *Valentin Stănescu, Metode de analiză şi decizie în activitatea de informaţii militare, în Sergiu T. Medar (coordonator), Capabilităţi ale serviciilor moderne de informaţii militare, Editura* Centrului Tehnic-Editorial al Armatei, Bucureşti, 2007, p. 270.

control al societăţilor şi pentru impunerea intereselor naţionale în raport cu alte state sau grupări de state. Culegerea instituţionalizată de informaţii reprezintă cea mai nouă şi cea mai puternică dintre industrii, majoritatea statelor folosind-o şi instrumentând-o la pace, în situaţii de criză şi la război[3]. Oricum, pentru comunităţile informative, în general, nu există situaţii de pace, criză sau război, ele fiind permanent acordate pe misiuni de luptă adaptate situaţii.

În realizarea obiectivului primar de a susţine procesul decizional, sistemul de informaţii are de îndeplinit o multitudine de misiuni, dintre care cele mai importante sunt: identificarea, analiza şi evaluarea spaţiului informativ-operativ, precum şi a intenţiilor şi abilităţilor adversarului, concomitent cu formularea ameninţărilor la adresa statului, stabilirea strategiei de contracarare a acţiunilor adverse.

Rolul, locul şi importanţa analizei în cadrul fluxului informaţional

Rolul, locul şi importanţa analizei

Se poate afirma că procesul de *analiză multisursă şi evaluare* are un rol deosebit de important în cadrul fluxului informaţional, având drept rezultat final produsul de intelligence, oferit beneficiarilor sub o formă sau alta, fiind determinant în luarea deciziei de către decidenţii politico-militari.

Una dintre etapele fluxului informativ este exploatarea, etapă pe parcursul căreia datele şi informaţiile culese dobândesc relevanţă pentru siguranţa naţională, prin intermediul evaluării, coroborării, *analizei,* sintezei şi interpretării acestora. De fapt această etapă reprezintă procesarea şi interpretarea informaţiilor colectate, iar generic ea este denumită *analiză*, evaluarea, coroborarea, analiza, sinteza şi interpretarea informaţiilor colectate reprezentând fazele acestei etape. Aceste faze se interferează şi fac parte din procesul de elaborare a produsului de intelligence (produsul informativ), care reprezintă rezultatul final al etapei de *analiză* şi este oferit spre exploatare decidenţilor.

Analiza, ca stadiu în care informaţiile primare sunt coroborate, evaluate, relaţionate, integrate, prelucrate pentru a deveni de înţeles, reprezintă o verigă critică atât

[3] Valentin Stănescu, *Metode de analiză şi decizie în activitatea de informaţii militare, în* Sergiu T. Medar (coordonator), *Capabilităţi ale serviciilor moderne de informaţii militare,* Editura Centrului Tehnic-Editorial al Armatei, Bucureşti, 2007, p. 271.

între managerii serviciilor de informaţii, cât şi între cei care culeg şi oferă informaţia primară şi cei care o integrează în tablouri comprehensive mai ample. Doar identificarea corectă a nişei de analiză face ca produsul de intelligence să corespundă nevoilor de informare ale consumatorilor, respectiv ale decidenţilor politici, politico-militari şi militari. Din păcate, se întâmplă ca analiştii să scrie rapoartele pe care doar ei le consideră importante, indiferent dacă decidenţii le utilizează sau nu[4].

Analizele „complete" nu pot fi realizate doar pe baza surselor deschise de informare, fiind necesară coroborarea tuturor surselor avute la dispoziţie.

Un dezavantaj pentru analistul din cadrul serviciilor secrete îl constituie, de asemenea, *multitudinea de surse deschise, care îngreunează procesul de diseminare a datelor validate de cele imprecise. De asemenea, există riscul apariţiei unor vulnerabilităţi, prin deconspirarea unor planuri sau intenţii ori al supraaprecierii valorii de adevăr a unei informaţii ce poate fi doar o dezinformare.*

Pentru a diminua aceste neajunsuri, ofiţerii analişti trebuie să fie capabili să realizeze unde se potriveşte o informaţie neclasificată în imaginea de ansamblu a problemei şi să aibă, pe lângă abilităţile considerate de bază (capacitatea de a înţelege o problemă în ansamblu, de a colecta informaţii cu rapiditate, de a separa conţinutul relevant de cel irelevant, de a transforma datele obţinute în produse informaţionale, de a identifica informaţiile cu tema şi de a elimina inacurateţea) şi unele specifice, în funcţie de sursele deschise cu care lucrează: Internet, presă audio-vizuală, sateliţi etc.

Succesul activităţii se obţine prin: *focalizarea pe identificarea sursei primare; menţinerea informaţiilor într-un singur format, simplitate, menţinerea filtrelor umane, utilizarea unui singur „instrument" de lucru; consultarea cu colegii*[5].

În aprecierea rolului Internetului în ansamblul surselor deschise de informare, opiniile sunt variate:

- deşi „revoluţia informaţiei" are drept rezultat atât asigurarea facilă a accesului la date variate, cât şi găsirea, manipularea, sortarea, filtrarea, sistematizarea ori plagierea

---

[4] Valentin Stănescu, *Metode de analiză şi decizie în activitatea de informaţii militare,* în Sergiu T. Medar (coordonator), *Capabilităţi ale serviciilor moderne de informaţii militare,* Editura Centrului Tehnic-Editorial al Armatei, Bucureşti, 2007, p. 274.

[5] NATO open source intelligence handbook, nov. 2001, traducere .

materialelor, o mare parte a informaţiilor rămâne într-un format nesusceptibil manipulării digitale, iar identificarea celor conţinând date relevante în planul securităţii prin diferitele motoare de căutare depinde în mod esenţial de eficienţa operatorilor care le administrează. Din acest motiv, capacităţile tehnologice performante trebuie dublate de dezvoltarea abilităţilor umane, simpla cunoaştere a ,,navigării pe Internet” şi a accesării bazelor de date nefiind suficientă.

- durata medie de viaţă a unui document pe Internet este de 75 de zile, în condiţiile în care site-urile apar şi dispar fără o regulă anume. Acest fapt îngreunează munca analistului care utilizează date din surse deschise, făcând dificilă catalogarea site-urilor şi necesitând monitorizarea lor continuă. Drept urmare, simpla marcare a unor site-uri nu este suficientă, fiind necesară arhivarea conţinutului acestora.

- Internetul nu trebuie considerat de către analişti ca o sursă principală în ceea ce priveşte relevanţa şi rapiditatea cu care poate fi obţinută o informaţie.

Din perspectiva ofiţerului de informaţii, *Internetul reprezintă un important instrument de manipulare şi influenţare, fiindu-i acordat un spaţiu semnificativ în ponderea materialelor analitice.*

Analiza multisursă

Analiza multisursă reprezintă o continuare a prelucrărilor specifice etapei unisursă, conform descrierii oficiale britanice a rolului DIS - Defence Intelligence Staff, anume aceea de „analizare a informaţiilor ce provin dintr-o mare varietate de surse, atât publice, cât şi acoperit”[6]. Pe de altă parte, doctrina NATO împarte procesul de analiză multisursă în următoarele activităţi:

colecţionarea sau munca de birou rutinieră, care constă în înregistrarea (luarea în evidenţă şi nu culegerea) informaţiilor care sosesc de la surse;

evaluarea gradului de încredere al sursei şi a credibilităţii informaţiilor;

analiza propriu-zisă, respectiv identificarea faptelor (elementelor) semnificative, compararea lor cu faptele (elementele) existente şi formularea concluziilor;

integrarea tuturor informaţiilor analizate în cadrul unui tablou general;

[6] *Central Intelligence Machinery*, Londra, HMSO, 1993, pp. 21-22.

interpretarea sau „deciderea asupra semnificaţiilor, în sensul a ceea ce este cel mai probabil să se întâmple în viitor”[7].

În practică, însă, lucrurile nu se petrec atât de simplu. Ca şi în restul procesului informativ, de la fiecare fază se revine la fazele anterioare într-o manieră ciclică. Termenul *analiză* este folosit aici pentru a referi această etapă în întregul ei, deşi „evaluare” şi „interpretare” reflectă mai bine specificul acestei etape. Rezultatul palpabil al acestei etape se concretizează cu preponderenţă în intelligence (informaţiile prelucrate, analizate, interpretate şi corelate), dar şi în alte activităţi cum ar fi: desfăşurarea unor şedinţe de informare; realizarea unei baze de date destinată utilizării viitoare în cadrul activităţii informative; semnale de tip reacţie inversă transmise către procesul propriu-zis de culegere de informaţii[8].

Etapa analizei multisursă combină rezultatele diferitelor tipuri de culegere a informaţiilor şi, în acelaşi timp, se bazează pe toate informaţiile disponibile din sursele non-informative. Calitatea acestui proces depinde de calitatea stocării şi organizării la nivel instituţional a datelor şi necesită o tehnologie a informaţiilor modernă pentru manipularea, stocarea şi regăsirea lor. Rezultatele obţinute la sfârşitul acestei etape acoperă o gamă largă a categoriilor, de la cele echivalente cotidianelor şi săptămânalelor din presa scrisă, până la rapoartele ample cu concluzii pe termen lung. Aceste aspecte scot în evidenţă în mod special responsabilităţile etapei multisursă în formularea de previziuni şi în determinarea gradului de incertitudine.

În practică, toate organizaţiile multisursă tind, de asemenea, să aibă şi anumite sarcini de culegere a informaţiilor. În particular, activitatea informativă de securitate nu este constituită din agenţii unisursă şi multisursă separate. Este adevărat că o anumită parte din susţinerea ideilor occidentale privind obiectivitatea activităţii informative se datorează faptului că principalele elemente implicate efectiv în culegerea de informaţii în mod normal nu poartă responsabilitatea evaluării rezultatelor propriei munci.

---

[7] Organizaţia Tratatului Atlanticului de Nord (NATO), *Intelligence Doctrine*, Agenţia militară a NATO pentru standardizare, august 1984, Anexa F.

[8] Valentin Stănescu, *Metode de analiză şi decizie în activitatea de informaţii militare*, în Sergiu T. Medar (coordonator), *Capabilităţi ale serviciilor moderne de informaţii militare,* Editura Centrului Tehnic-Editorial al Armatei, Bucureşti, 2007, p. 277.

În aprecierea diferitelor feluri de materiale informative aflate la dispoziţie etapa analizei multisursă trebuie să-şi poată vedea ţintele prin ochii acestora. Ea trebuie să armonizeze această cerinţă cu cea care reclamă necesitatea unor relaţii apropiate cu utilizatorii săi, concomitent cu menţinerea unei independenţe intelectuale. Fără desfăşurarea unui efort multisursă eficient, investiţia mult mai mare făcută în procesul de culegere sub acoperire a informaţiilor se poate pierde. Este necesară existenţa unei proporţii echilibrate între cele două[9].

[9] Valentin Stănescu, Metode de analiză şi decizie în activitatea de informaţii militare, în Sergiu T. Medar (coordonator), Capabilităţi ale serviciilor moderne de informaţii militare, Editura Centrului Tehnic-Editorial al Armatei, Bucureşti, 2007, p. 278.